

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

РЕБРИНА Ніна Геннадіївна

УДК 338(477):504-049.5(043.3)

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ІННОВАЦІЙНОГО
ЕКОБЕЗПЕЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ**

08.00.05 – розвиток продуктивних сил
і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Луцьк – 2018

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Скороход Ірина Святославівна,
Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки,
Міністерство освіти і науки України,
доцент кафедри міжнародних
економічних відносин та управління проектами.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Коломицева Олена Віталіївна,
Черкаський державний технологічний
університет, завідувач кафедри економічної
кібернетики та маркетингу;

кандидат економічних наук, старший
науковий співробітник
Жук Петро Володимирович,
ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долішнього НАН України»,
провідний науковий співробітник відділу
регіональної екологічної політики та
природокористування.

Захист відбудеться «26» червня 2018 року об 14 год 30 хв на засіданні спеціалізованої вченої ради К 32.051.06 у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки за адресою: 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 30, ауд. 107.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки за адресою: 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 30 а.

Автореферат розісланий «25» травня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. О. Цимбалюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Зважаючи на європейський досвід щодо принципів і механізмів реалізації Стратегії розвитку Європейського Союзу «Європа-2020», досягнення передумов сталого просторового розвитку України та її регіонів набуває актуальності з погляду подолання суперечностей між економічним зростанням і забезпеченням екологічної безпеки. Розв'язання цієї проблеми потребує якісно нових змін у способах господарювання в напрямках упровадження екобезпечних нововведень, виробництва та реалізації інноваційних екологічних товарів і послуг, що є основою інноваційного підходу до розвитку регіону.

У контексті реалізації Угоди про асоціацію з ЄС відкриваються нові перспективи для України, досягнення яких вимагає запровадження механізму інноваційного екобезпечного розвитку її регіонів. Це зумовило потребу наукового обґрунтування його організаційно-економічного забезпечення.

Теоретико-методологічні й прикладні положення екобезпечного регіонального розвитку розкрито в наукових працях Ю. Барського, А. Бояра, Б. Буркінського, В. Голяна, Б. Данилишина, П. Жука, О. Коломицевої, В. Кравціва, Л. Мельника, Н. Павліхи, В. Павлова, І. Скороход, Ю. Стадницького, С. Харічкова, М. Хвесика та ін. Дослідженням проблем інноваційного розвитку регіону займалися такі вчені, як Л. Антонюк, Н. Буняк, П. Джеймс, Д. Джексон, Р. Кемп, Ю. Корецький, Е. Забарна, М. Петрас, Н. Рудь, К. Фаслер, І. Цимбалюк й ін.

Водночас, зважаючи на недостатню ефективність регіональних механізмів інноваційної та екобезпечної діяльності в сучасних умовах поглиблення європейської інтеграції, постає необхідність наукового обґрунтування теоретико-методичних і практичних засад організаційно-економічного забезпечення інноваційного екобезпечного розвитку регіону. Наведені положення зумовили актуальність, наукову та практичну цінність дисертаційної роботи, основні цілі й завдання дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Основні результати дисертаційної роботи отримано в процесі безпосередньої участі здобувача у здійсненні науково-дослідної роботи кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, зокрема науково-дослідної роботи «Теоретико-методологічні засади сталого просторового розвитку регіону в контексті європейської інтеграції» (довідка № 03-28/01/482 від 21.02.2018 р.), а також у межах виконання держбюджетних тем «Єврорегіон “Буг”»: передумови та стратегічні пріоритети сталого просторового розвитку» (державний реєстраційний номер 0109U000580), де дисертантом розкрито стратегічні напрями активізації інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України з урахуванням європейського досвіду; «Єврорегіон “Буг”»: ринкова трансформація в умовах міжрегіональної інтеграції» (державний реєстраційний номер 0111U002147), у рамках якої проведено оцінку рівня інноваційного екобезпечного розвитку Волинської області; «Інноваційні форми активізації

бізнесу в умовах європейської інтеграції» (державний реєстраційний номер 0115U002350), де здобувачем визначено зміст і значення інновацій у забезпеченні екобезпечного розвитку регіону.

Мета й завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи – теоретико-методичне обґрунтування організаційно-економічних засад інноваційного екобезпечного розвитку регіону та розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму його реалізації.

Для досягнення зазначеної мети поставлено й виконано такі завдання:

- розкрити теоретичні основи екобезпечного розвитку регіону;
- визначити зміст і значення інновацій у забезпеченні екобезпечного розвитку регіону;
- обґрунтувати методичні підходи до аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону;
- проаналізувати передумови інноваційного екобезпечного розвитку регіонів;
- провести діагностику інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України;
- здійснити оцінку рівня інноваційного екобезпечного розвитку регіону;
- розробити модель інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України;
- визначити стратегічні напрями інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України з урахуванням європейського досвіду;
- удосконалити організаційно-економічний механізм інноваційного екобезпечного розвитку регіону.

Об'єкт дослідження – процеси організаційно-економічного забезпечення інноваційного екобезпечного розвитку регіону.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні засади організаційно-економічного забезпечення інноваційного екобезпечного розвитку регіону.

Методи дослідження. Методологічні засади інноваційного екобезпечного розвитку регіону ґрунтуються на фундаментальних положеннях економічної теорії, класичних і сучасних теоріях розвитку продуктивних сил та регіональної економіки, європейської інтеграції, сталого просторового розвитку, екологічної безпеки тощо. Розроблення теоретико-методичних і прикладних організаційно-економічних засад інноваційного екобезпечного розвитку регіону здійснювалося на основі системного підходу, який дав змогу комплексно розглянути організаційно-економічний механізм інноваційного екобезпечного розвитку регіону як цілісну систему взаємопов'язаних та взаємодіючих принципів, методів й інструментів з урахуванням регіональних особливостей.

У процесі дослідження застосовано загальноприйняті в економічній науці методи, а саме: монографічний, історико-логічний, системно-структурний, логічного узагальнення, які уможливили розгляд теоретико-методичних засад інноваційного екобезпечного розвитку регіону (п. 1.1, 1.2, 1.3); структурно-логічний, порівняння й економіко-статистичні методи – для виявлення

особливостей інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України (п. 2.1, 2.2, 2.3); економіко-математичний – задля побудови моделі інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України; абстрактно-логічний – для обґрунтування стратегічних напрямів інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України з урахуванням європейського досвіду (п. 3.2); методи наукового узагальнення та синтезу – для обґрунтування організаційно-економічного механізму інноваційного екобезпечного розвитку регіону (п. 3.3).

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі й нормативні акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України; інформаційні матеріали, опубліковані в періодичних виданнях; офіційні матеріали Державної служби статистики України; статистичні дані Головного управління статистики у Волинській області; наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів; електронні ресурси, представлені в мережі Інтернет; результати власних досліджень здобувача, аналітичні розрахунки, виконані в процесі дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів й особистий внесок дисертанта полягають у поглибленні теоретичних засад, обґрунтуванні необхідності та розробленні напрямів удосконалення організаційно-економічного забезпечення інноваційного екобезпечного розвитку регіону.

Основні положення дисертації, що визначають її новизну й винесені на захист, полягають у такому:

удосконалено:

– концептуальне бачення інноваційного екобезпечного розвитку регіону визначено як динамічний процес запровадження нововведень, що передбачає реалізацію комплексу заходів адміністративного, організаційного, техніко-технологічного, фінансового, соціально-психологічного й нормативно-правового характеру та спрямовані на економічне зростання, підвищення конкурентоспроможності регіону, збереження й відтворення якості довкілля, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людей; і, на відміну від наявних підходів, відрізняється посиленням інноваційного складника для досягнення цілей сталого просторового розвитку в межах системи «соціум–економіка–екологія»;

– методичні підходи до комплексного аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону, котрий, на відміну від тих, що існують, охоплює послідовну реалізацію етапів його проведення: аналіз передумов інноваційного екобезпечного розвитку регіонів; діагностику інноваційного екобезпечного розвитку регіонів; визначення стратегічних напрямів інноваційного екобезпечного розвитку регіонів; контроль за реалізацією й коригування стратегії розвитку регіону;

– методику діагностики рівня інноваційного екобезпечного розвитку регіону, в основу якої покладено визначення таких індикаторів, як екологічний, інноваційно-науковий, інвестиційний та проведення рейтингової оцінки регіонів, що може бути використано в процесі прийняття управлінських рішень під час розробки й реалізації стратегії їх сталого просторового розвитку;

дістали подальший розвиток:

– теоретичні основи розкриття змісту та особливостей екобезпечного розвитку регіону, що визначено як процес, який регулюється органами державної влади, місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями й ринковими механізмами та націлений на екологічно безпечне господарювання, зростання обсягів валового регіонального продукту, збалансований розвиток виробничої й соціальної інфраструктур регіону, дотримання екологічних норм і стандартів, підвищення екологічної культури та збереження й відтворення якості довкілля;

– моделювання інноваційного екобезпечного розвитку регіону, що передбачає застосування кореляційно-регресійного аналізу для побудови множинної регресійної моделі, яка дає можливість кількісно оцінити вплив чинників стану екологічної ситуації, інноваційно-наукового потенціалу та інвестиційного забезпечення на інтегральний показник рівня інноваційного екобезпечного розвитку регіону;

– наукові підходи до формування стратегічних напрямів інноваційного екобезпечного розвитку регіону, запровадження яких разом із тими, що існують, розглядають, зважаючи на європейський досвід щодо принципів і механізмів реалізації Стратегії розвитку Європейського Союзу «Європа-2020», що сприяють досягненню перспектив сталого просторового розвитку України та її регіонів;

– рекомендації щодо вдосконалення організаційно-економічного механізму інноваційного екобезпечного розвитку регіону, який, як доповнення до наявного, являє собою сукупність нормативно-правових, організаційних, фінансових інструментів, а також методів і принципів та здійснюється за допомогою інноваційного проекту як ефективного напрямку залучення фінансових джерел інноваційного екобезпечного розвитку регіону.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення, викладені в дисертації, доведено до рівня методичних розробок і практичних рекомендацій. Ці положення призначені для використання в процесі вдосконалення організаційно-економічного механізму активізації інноваційного екобезпечного розвитку регіону.

Основні теоретичні й методичні положення дисертаційного дослідження впроваджено в роботу управління розвитку, інвестицій та європейської інтеграції Волинської обласної державної адміністрації (довідка № 57/01-22/2-18 від 18.01.2018 р.); управління екології та природних ресурсів Волинської обласної державної адміністрації (№ 402/115/2-18 від 23.02.2018 р.); Департаменту економічної політики Луцької міської ради (№ 12-4/58 від 09.02.2018 р.); ПрАТ СП «Теріхем-Луцьк» (№ 32 від 26.01.2018 р.); Спільного українсько-англійського підприємства «Західна нафтова група» у формі ТОВ (№ 4 від 22.02.2018 р.).

Теоретико-методичні положення дисертаційного дослідження можуть бути використані для прийняття практичних рішень керівниками й спеціалістами, органами державного та регіонального управління, місцевого самоврядування

для опрацювання моделей управління процесами інноваційного забезпечення екобезпечного розвитку регіону.

Основні теоретичні висновки, науково-практичні рекомендації здобувача впроваджено в навчальний процес Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки під час підготовки навчально-методичних матеріалів, проведення лекційних та практичних занять («Економіка регіонів», «Європейське транскордонне співробітництво» «Управління інноваціями», «Інноваційний розвиток підприємства», «Управління стратегічними змінами та інноваціями на підприємстві», «Регіональні системи та регіональний розвиток»), здійснення керівництва студентськими науково-дослідними роботами (довідка № 03-28/01/481 від 21.02.2018 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі представлені в дисертаційній роботі наукові результати здобувачем отримано особисто. Із наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи дисертанта, про що вказано в переліку наукових праць.

Апробація результатів дослідження. Основні результати, положення та висновки дослідження обговорено й схвалено на 15 міжнародних і всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, серед яких – «Організаційно-економічні проблеми регіонального розвитку в сучасних умовах» (м. Сімферополь, 2012 р.), «Проблеми управління соціально-економічним розвитком України» (м. Харків, 2012 р.), «Динаміка розвитку міжнародних відносин України: історико-еволюційна, економічна, правова» (м. Ужгород, 2012 р.), «Україна-Болгарія-Європейський Союз: сучасний стан і перспективи» (м. Херсон, м. Варна, 2012 р.), «Стан та перспективи інноваційно-інвестиційного розвитку міста Луцька» (м. Луцьк, 2012 р.), «Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України» (м. Луцьк, 2012 р.), «Економічний ріст в умовах державно-приватного партнерства» (м. Дніпро, 2013 р.), «Розвиток України в ХХІ столітті: економічні, соціальні, екологічні, гуманітарні та правові проблеми» (м. Тернопіль, 2013 р.), «Інноваційно-інвестиційна модель розвитку національної економіки» (м. Донецьк, 2013 р.), «Європейська інтеграція: досвід Польщі та України» (м. Луцьк – м. Люблін, 2013 р.), «Екологічно чисте виробництво – основа підвищення якості продукції на товарних ринках України» (м. Рівне, 2013 р.), «Сучасні наукові підходи до стабільного економічного розвитку та економічної безпеки» (м. Чернігів, 2014 р.), «Біоекономіка як конкурентоспроможний сектор у розвитку регіону» (м. Бяла Подляска, 2014 р.), «Екологія і природокористування в системі оптимізації відносин природи і суспільства» (м. Тернопіль, 2015 р.), «Перспективи розвитку економіки: теорія, методологія, практика» (м. Луцьк, 2016 р.).

Публікації. Результати проведених досліджень викладено у 22 опублікованих наукових працях загальним обсягом 8,08 друк. арк., із яких особисто дисертанту належить 7,25 друк. арк. Серед них 9 – у фахових наукових виданнях України, 3 – у наукових періодичних виданнях іноземних держав та України, що включені до міжнародних наукометричних баз даних; 10 наукових праць апробаційного характеру у вітчизняних й іноземних збірниках.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг роботи – 273 сторінки. Дисертація містить 37 таблиць, 29 рисунків та 15 додатків. Список використаних джерел уключає 283 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; відображено наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, їх апробацію й особистий внесок здобувача.

У першому розділі **«Теоретико-методичні засади інноваційного екобезпечного розвитку регіону»** розкрито теоретичні основи екобезпечного розвитку регіону, зміст та значення інновацій у забезпеченні екобезпечного розвитку регіону, визначено методичні підходи до аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону.

У роботі визначено, що розвиток регіону є багатовимірним процесом і розглядається як комплексна категорія з погляду соціальних, економічних та екологічних цілей. Аналіз наукової літератури показав, що екобезпечний розвиток регіону – це складова сталого просторового розвитку, основою для розв'язання проблеми узгодження цілей соціально-економічного розвитку з принципами екологічної безпеки. Запропоновано розглядати екобезпечний розвиток регіону, як системну категорію, що поєднує соціальну, економічну й екологічну складові частини, взаємодія яких передбачає перехід до екологічно збалансованих моделей виробництва та споживання, підвищення ефективності природокористування, розвиток екологічної інфраструктури.

Доведено, що екобезпечний розвиток регіону повинен здійснюватися як процес, що регулюється органами державної влади, місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями й ринковими механізмами та націлений на екологічно безпечне господарювання, зростання обсягів валового регіонального продукту, збалансований розвиток виробничої й соціальної інфраструктур регіону, дотримання екологічних норм і стандартів, підвищення екологічної культури та збереження й відтворення якості довкілля.

Обґрунтовано, що досягнення мети екобезпечного розвитку країни та її регіонів потребує інноваційного підходу, сутність якого полягає в запровадженні інновацій, спрямованих на прискорення кількісних і якісних змін у соціально-економічній та екологічній сферах життєдіяльності.

Розкрито сутність понять «інновація», «екологічні інновації», «екобезпечні інновації», що дало змогу виокремити сукупність техніко-технологічних, організаційних, соціальних нововведень екобезпечного розвитку регіону, які

стосуються змін у способах виробництва, технологіях, методах управління й спрямовані на досягнення екологічної безпеки та безпеки життєдіяльності населення в регіоні.

Інноваційний екобезпечний розвиток регіону визначено як динамічний процес запровадження нововведень, що передбачає реалізацію комплексу заходів адміністративного, організаційного, техніко-технологічного, фінансового, соціально-психологічного й нормативно-правового характерів і спрямовані на економічне зростання, підвищення конкурентоспроможності регіону, збереження й відтворення якості довкілля, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людей. У трактуванні акцентовано роль інноваційної складової в досягненні цілей сталого просторового розвитку в межах системи «соціум–економіка–екологія».

Визначено критерії оцінювання інноваційного екобезпечного розвитку регіону (актуальність, значущість, багатоаспектність) та принципи його проведення (науковості, комплексності, системності, об'єктивності, конкретності, дієвості).

На думку дисертанта, алгоритм комплексного аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону включає чотири етапи (рис. 1).

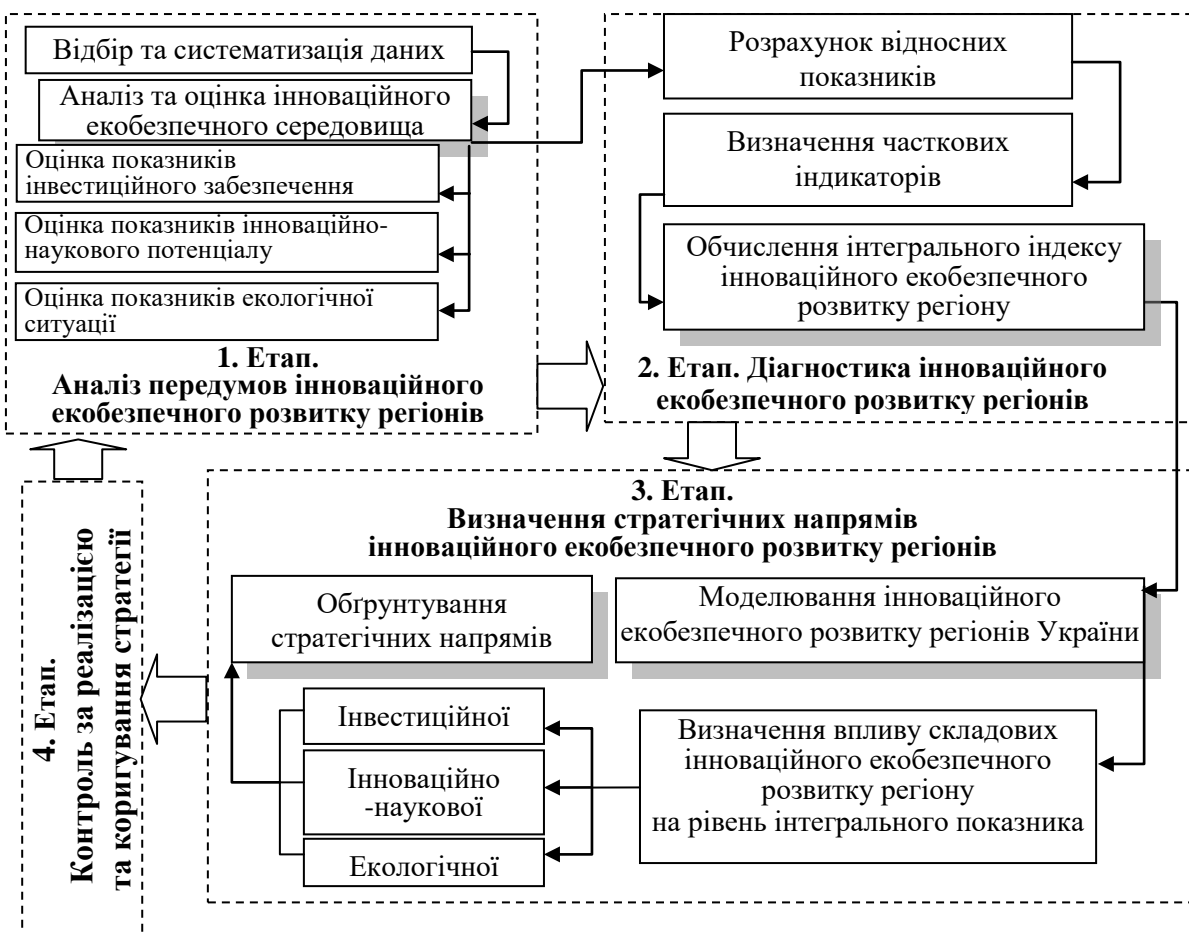

Рис. 1. Алгоритм комплексного аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону

*Розроблено дисертантом.

Представлена в роботі методика діагностики інноваційного екобезпечного розвитку регіону передбачає використання інтегрального індексу (I), який формують три часткові індикатори, що відображають стан екологічної, інноваційно-наукової та інвестиційної сфер (формула 1):

$$I = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^k S_i^2 * n_i}{\sum_{i=1}^k n}}, \quad (1)$$

де k – кількість часткових індикаторів;

n – кількість показників, використаних під час розрахунку i -го часткового індикатора.

Інтегральний індекс інноваційного екобезпечного розвитку регіону може змінюватися в межах від 0 до 1. Чим більшого значення набуває індекс, тим вищий рівень інноваційного екобезпечного розвитку регіону.

Часткові індикатори (S_i) інноваційного екобезпечного розвитку регіону запропоновано розраховувати на основі відносних показників за допомогою визначення середньої квадратичної (формула 2):

$$S_i = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n X_i^2}{n}}. \quad (2)$$

Запропонований методичний підхід до діагностики інноваційного екобезпечного розвитку регіону дає змогу провести рейтингову оцінку регіонів за рівнем інноваційного екобезпечного розвитку, що може бути використано в процесі прийняття управлінських рішень під час розробки й реалізації стратегії їх сталого просторового розвитку.

У другому розділі «**Особливості інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України**» здійснено аналіз передумов і діагностику інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України; проведено оцінку інноваційного екобезпечного розвитку на прикладі окремого регіону.

Передумовами інноваційного екобезпечного розвитку регіонів визначено стан екологічної ситуації, характеристику інноваційно-наукового потенціалу, а також рівень інвестиційного забезпечення. Доведено, що сприятливість указаних передумов є визначальним фактором реальних зрушень у структурі економіки регіону, підвищення його конкурентоспроможності та якості життя населення.

На підставі запропонованого дисертантом методичного підходу до діагностики інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України розраховано інтегральні індекси, котрі характеризують його рівень (табл. 1).

**Інтегральний та часткові індекси
інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України**

Регіон	Екологічний індекс		Інноваційно-науковий індекс		Інвестиційний індекс		Інтегральний індекс	
	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг	значення	рейтинг
м. Київ	0,596	23	0,81	1	0,532	3	0,657	1
Полтавська	0,966	1	0,286	12	0,348	11	0,616	2
Харківська	0,863	11	0,442	4	0,386	7	0,602	3
Сумська	0,803	19	0,565	2	0,33	12	0,598	4
Житомирська	0,883	7	0,433	5	0,284	17	0,591	5
Київська	0,842	16	0,221	20	0,533	2	0,589	6
Хмельницька	0,915	2	0,331	8	0,267	18	0,582	7
Черкаська	0,914	3	0,259	15	0,321	14	0,579	8
Рівненська	0,87	10	0,452	3	0,138	22	0,572	9
Запорізька	0,844	14	0,235	19	0,427	6	0,563	10
Тернопільська	0,871	9	0,364	7	0,237	19	0,562	11
Кіровоградська	0,875	8	0,199	22	0,375	10	0,561	12
Волинська	0,902	4	0,309	11	0,15	21	0,557	13
Херсонська	0,889	6	0,173	23	0,322	13	0,555	14
Одеська	0,838	17	0,12	25	0,451	5	0,554	15
Закарпатська	0,853	13	0,405	6	0,133	23	0,55	16
Чернігівська	0,843	15	0,311	10	0,312	15	0,549	17
Луганська	0,811	18	0,266	13	0,376	9	0,539	18
Чернівецька	0,902	5	0,212	21	0,097	24	0,538	19
Миколаївська	0,769	21	0,125	24	0,497	4	0,533	20
Вінницька	0,856	12	0,247	17	0,177	20	0,525	21
Львівська	0,766	22	0,321	9	0,302	16	0,51	22
Дніпропетровська	0,361	25	0,266	14	0,697	1	0,478	23
Ів.-Франківська	0,785	20	0,257	16	0,046	25	0,478	24
Донецька	0,467	24	0,245	18	0,385	8	0,377	25

**Розраховано дисертантом.*

Здійснено рейтингову оцінку регіонів України в розрізі часткових індикаторів, зокрема екологічного, інноваційно-наукового, інвестиційного, що дало змогу виявити міжрегіональну диференціацію адміністративних областей України за інтегральним індексом інноваційного екобезпечного розвитку (рис. 2).

Рис. 2. Міжрегіональна диференціація за рівнем інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України

**Побудовано дисертантом.*

Для виявлення загальних проблем в інноваційній сфері й сфері екологічної безпеки, характерних для всіх регіонів України, проаналізовано відповідні показники та оцінено рівень інноваційного екобезпечного розвитку регіону на прикладі Волинської області, значення інтегрального індексу якої наближається до середнього значення по країні загалом. Проведення факторного аналізу інноваційного екобезпечного розвитку Волинської області та України дало змогу виявити асиметричність його складових (рис. 3).

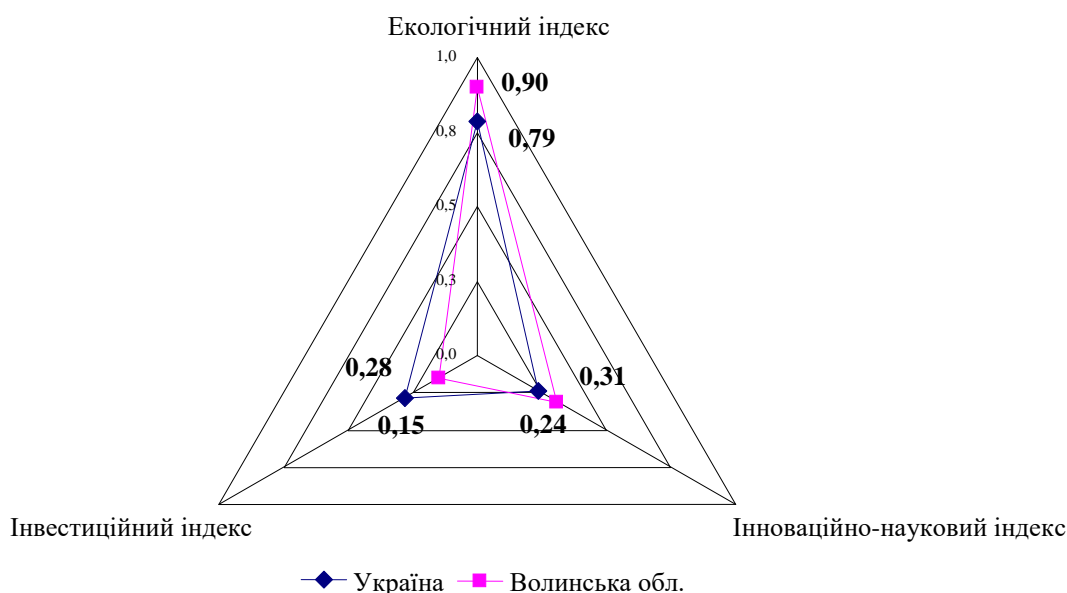

Рис. 3. Асиметричність інноваційного екобезпечного розвитку Волинської області та України у 2016 р.

**Побудовано дисертантом.*

Результати аналізу засвідчили, що факторами, які сприяють інноваційному екобезпечному розвитку Волинської області, є близьке розміщення до кордону з країнами ЄС; наявність кваліфікованих трудових ресурсів і належного наукового потенціалу; значна частина екологічно чистих територій; участь регіону в реалізації проектів у межах єврорегіону «Буг». Серед чинників, які негативно впливають на інноваційний екобезпечний розвиток регіону, визначено нестабільність політичної та економічної ситуації в державі, нерозвиненість регіональної інноваційної інфраструктури, низьку платоспроможність споживачів інноваційної продукції, недостатній рівень екологічної культури. Доведено, що процеси інноваційного екобезпечного розвитку регіону потребують удосконалення механізму його організаційно-економічного забезпечення.

У третьому розділі **«Організаційно-економічне забезпечення інноваційного екобезпечного розвитку регіону»** здійснено моделювання інноваційного екобезпечного розвитку регіону, обґрунтовано стратегічні напрями інноваційного екобезпечного розвитку регіону з урахуванням європейського досвіду, запропоновано рекомендації щодо вдосконалення

організаційно-економічного механізму інноваційного екобезпечного розвитку регіону.

За допомогою множинного регресійного аналізу визначено вплив факторів на інноваційний екобезпечний розвиток регіону. Опираючись на статистичні дані за 2016 р. та методичку кореляційно-регресійного аналізу побудовано множинну регресійну модель інноваційного екобезпечного розвитку регіону (формула 3).

$$I = 0,085 + 0,390 S_1 + 0,244 S_2 + 0,229 S_3, \quad (3)$$

де I – інтегральний індекс інноваційного екобезпечного розвитку регіону;

S_1 – частковий показник стану екологічної ситуації;

S_2 – частковий показник використання інноваційно-наукового потенціалу;

S_3 – частковий показник інвестиційного забезпечення регіону.

За результатами проведених розрахунків визначено, що найбільший вплив на інноваційний екобезпечний розвиток регіону чинить стан екологічної ситуації. Так, її покращення в регіоні на 1 % спричинить підвищення рівня інноваційного екобезпечного розвитку на 39 %.

Установлено, що в контексті поглиблення процесів інтеграції України до Європейського Союзу та з огляду на потребу створення сприятливого інноваційного екобезпечного середовища в регіонах нашої держави доцільно розробити й упровадити науково-практичні рекомендації щодо формування стратегічних напрямів інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України. Серед них – запровадження системи моніторингу показників екобезпечних інновацій; формування ринку екобезпечних інновацій у регіонах України; використання досвіду Європейського Союзу в розвитку ринку екоіндустрії; розвиток ринку органічного виробництва; екологічно орієнтована реструктуризація підприємств; стимулювання інноваційного екобезпечного розвитку регіонів; створення екологічно орієнтованої інноваційної інфраструктури; запровадження інноваційно-інвестиційних проектів в екологічній сфері; формування регіональної системи екологічної експертизи інноваційних проектів та створенні на цій основі регіональної інформаційно-аналітичної системи; поглиблення міжрегіональної кооперації в екологічній сфері.

У контексті поглиблення процесів інтеграції України до Європейського Союзу та з огляду на потребу створення сприятливого інноваційного екобезпечного середовища в регіонах нашої держави доведено потребу вдосконалення організаційно-економічного механізму інноваційного екобезпечного розвитку регіону, який являє собою сукупність нормативно-правових, організаційних, фінансових інструментів, а також методів і принципів їх використання задля створення сприятливих умов для подолання суперечностей між економічним зростанням та забезпеченням екологічної безпеки й підвищенням якості життя населення (рис. 4).

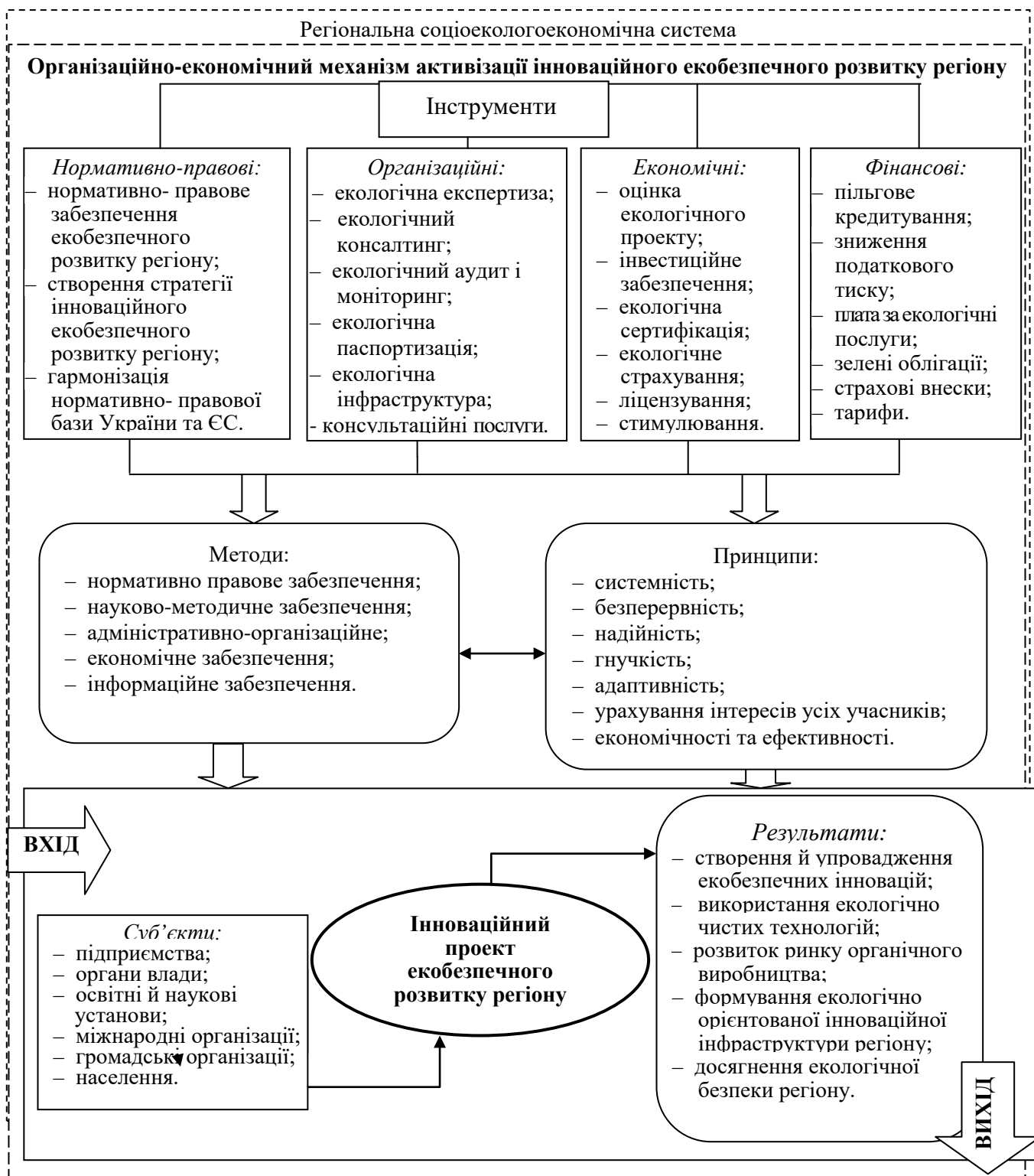

Рис. 4. Організаційно-економічний механізм активізації інноваційного екобезпечного розвитку регіону

*Розроблено дисертантом.

Визначено, що ефективна реалізація організаційно-економічного механізму інноваційного екобезпечного розвитку регіону потребує запровадження комплексу заходів щодо залучення інвестицій, забезпечення стимулювання

розвитку, запровадження інноваційних проектів і програм, застосування принципів та методів інноваційного та екологічного менеджменту, що сприятиме реалізації екологічно орієнтованих інноваційних рішень.

Доведено, що фінансове забезпечення інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України за рахунок внутрішніх джерел має негативну тенденцію до скорочення.

Досвід Європейського Союзу свідчить, що реалізація організаційно-економічного механізму інноваційного екобезпечного розвитку регіону відбувається в межах фінансових ініціатив, що втілюються в життя у формі інноваційних проектів в екологічній сфері із застосуванням різноманітних джерел фінансування. Доведено, що за умов дефіциту внутрішніх фінансових ресурсів потрібна комплексна фінансова підтримка інноваційних проектів за допомогою бюджетного фінансування, субсидювання, використання державних цільових фондів, кредитування, іноземного інвестування, венчурного фінансування, залучення добровільних внесків, власних засобів підприємств і цільових грантів. Доведено необхідність узгодження вищезазначених інструментів із європейськими стандартами як однієї з умов успішної реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нові наукові підходи до виконання актуального науково-практичного завдання, яке полягає в поглибленні теоретико-методичних засад, розробленні напрямів удосконалення організаційно-економічного забезпечення інноваційного екобезпечного розвитку регіону. Узагальнення та систематизація результатів дослідження дали підставу сформулювати такі висновки:

1. Узагальнення наукових підходів до визначення змісту й особливостей екобезпечного розвитку регіону доводить, що це поняття потребує уточнення. Відтак, запропоновано розглядати екобезпечний розвиток регіону як регульований процес, націлений на екологічно безпечне господарювання, зростання обсягів валового регіонального продукту, збалансований розвиток виробничої та соціальної інфраструктур регіону, дотримання екологічних норм і стандартів, підвищення екологічної культури й збереження та відтворення якості довкілля. Регулювання екобезпечного розвитку регіону здійснюється органами державної влади, місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями й зумовлюється дією ринкових механізмів.

2. Доведено, що інноваційне забезпечення екобезпечного розвитку регіону передбачає якісно нові зміни в способах господарського життя, пов'язані з розробкою та засвоєнням екобезпечних нововведень. Розкрито сутнісну характеристику інноваційного екобезпечного розвитку регіону, який розглянуто як динамічний процес запровадження нововведень адміністративного, організаційного, техніко-технологічного, фінансового, соціально-психологічного й нормативно-правового характеру. Цільовим орієнтиром інноваційного забезпечення екобезпечного розвитку регіону

визначено економічне зростання, підвищення конкурентоспроможності регіону, збереження та відтворення якості довкілля, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людей.

3. Обґрунтовано необхідність удосконалення методичних підходів до аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону за допомогою виокремлення чотирьох етапів його проведення, що передбачає аналіз передумов інноваційного екобезпечного розвитку регіону та його діагностику. Це дає можливість здійснити моделювання й обґрунтувати стратегічні напрями подальших змін в екологічній, інноваційно-науковій та інвестиційній сферах розвитку. Обов'язковою складовою забезпечення ефективності комплексного аналізу інноваційного екобезпечного розвитку є контроль за реалізацією відповідних управлінських рішень. Методологічними принципами аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону визначено науковість, комплексність, системність, об'єктивність, конкретність, дієвість. Застосування вдосконаленої методики дасть змогу виявити слабкі й сильні сторони, загрози та можливості на шляху до досягнення цілей сталого просторового розвитку регіону.

4. Виявлено й проаналізовано основні передумови інноваційного екобезпечного розвитку регіону: стан екологічної ситуації, характеристику інноваційно-наукового потенціалу та інвестиційного забезпечення. Результати дослідження довели, що рівень екологічної безпеки в Україні, її регіонах є недостатньо високим, про що свідчать значне забруднення атмосферного повітря, недосконалі процеси водопостачання, водоочищення й утилізації відходів. З огляду на незначну кількість організацій, які проводять наукові дослідження та розробки; промислових підприємств, котрі запроваджують інновації, доведено неефективне використання інноваційно-наукового потенціалу в регіонах України. Дефіцит інвестиційних коштів на потреби охорони довкілля і його інноваційне забезпечення, недостатній рівень фінансування інноваційно-наукової діяльності в регіонах України засвідчують низьку інвестиційну активність та недостатню дієвість заходів, що здійснюються для покращення ситуації.

5. Проведено діагностику інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України на основі розрахунків екологічного, інноваційно-наукового й інвестиційного індикаторів як часткових інтегральних показників та обчислення на їх основі інтегрального показника інноваційного екобезпечного розвитку регіонів. Це дало підставу здійснити їх рейтингову оцінку та виявити міжрегіональну диференціацію адміністративних областей України за інтегральним індексом, що може бути покладено в основу прийняття управлінських рішень інноваційного екобезпечного розвитку з урахуванням регіональних особливостей.

6. Здійснення аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону дало підставу визначити асиметричність його складових й основні проблеми в інноваційній сфері та сфері екологічної безпеки, які характерні для всіх регіонів України. За результатами аналізу й оцінки відповідних показників на прикладі Волинської області виявлено основні можливості та загрози інноваційного

екобезпечного розвитку регіону в умовах реалізації Угоди про асоціацію з ЄС, що може бути покладено в основу розробки стратегічних напрямів удосконалення його організаційно-економічного забезпечення.

7. Для оцінки впливу факторів на інноваційний екобезпечний розвиток регіону запропоновано проведення множинного регресійного аналізу. Опираючись на наявні статистичні дані й методику кореляційно-регресійного аналізу, побудовано множинно-регресійну модель інноваційного екобезпечного розвитку регіону. За результатами проведених розрахунків визначено, що найбільший вплив на інноваційний екобезпечний розвиток чинить стан екологічної ситуації в регіоні. Застосування запропонованої моделі дає змогу прогнозувати подальші зміни рівня інноваційного екобезпечного розвитку регіону.

8. Визначено, що стратегічними напрямами активізації інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України з огляду на європейський досвід щодо принципів і механізмів реалізації Стратегії розвитку Європейського Союзу «Європа-2020» є запровадження системи моніторингу показників екобезпечних інновацій; формування ринку екобезпечних інновацій у регіонах України; використання досвіду Європейського Союзу в розвитку ринку екоіндустрії; розвиток ринку органічного виробництва; екологічно орієнтована реструктуризація підприємств; стимулювання інноваційного екобезпечного розвитку регіонів; створення екологічно орієнтованої інноваційної інфраструктури; запровадження інноваційно-інвестиційних проєктів в екологічній сфері; формування регіональної системи екологічної експертизи інноваційних проєктів та створенні на цій основі регіональної інформаційно-аналітичної системи; поглиблення міжрегіональної кооперації в екологічній сфері тощо. Реалізація цих заходів сприятиме досягненню перспектив сталого просторового розвитку регіонів країни.

9. Установлено, що для поглиблення процесів інтеграції України до Європейського Союзу та створення привабливого інноваційного екобезпечного середовища в регіонах України потребує вдосконалення організаційно-економічного механізму інноваційного екобезпечного розвитку регіону. Це передбачає дотримання принципів системності, безперервності, гнучкості, адаптивності, урахування інтересів усіх учасників, економічності й ефективності, нормативно-правових, науково-методичних, адміністративно-організаційних, економічних, інформаційно-аналітичних методів та відповідних інструментів. На основі вивчення досвіду країн Європейського Союзу доведено, що застосування інноваційного проєкту сприятиме залученню додаткового фінансування інноваційного екобезпечного розвитку регіону. Обґрунтовано, що в процесі запровадження інноваційних проєктів в екологічній сфері доцільне застосування змішаного фінансування, яке ґрунтується на диверсифікації та поєднанні різноманітних фінансових джерел, зокрема бюджетного фінансування, субсидювання, використання державних цільових фондів, кредитування, іноземного інвестування, венчурного фінансування, залучення добровільних внесків, власних засобів підприємств і цільових грантів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України:

1. Ребрина Н. Г. Роль логістики в забезпеченні екобезпечного розвитку регіону / І. С. Скороход, Н. Г. Ребрина // Логістика: теорія та практика : наук. журн. – Луцьк : ЛНТУ, 2011. – № 1. – С. 105–110. *Особистий внесок: охарактеризовано основні напрями щодо формування логістичних систем з метою забезпечення екобезпечного розвитку регіону.* (0,43 друк. арк., особисто автора – 0,34).
2. Ребрина Н. Г. Інноваційне забезпечення екобезпечного розвитку регіону/ Н. Г. Ребрина // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції : зб. наук. праць. – Вип. XVIII, № 4. – Київ : СЕУ ; Рівне : НУВГП, 2012. – С. 62–70 (0,51 друк. арк.).
3. Ребрина Н. Г. Формування системи економічних інструментів українсько-польського екологічного співробітництва / Н. Г. Ребрина // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – Вип. 2 (39). – Частина 1. – Ужгород, 2013. – С. 216–220 (0,49 друк. арк.).
4. Ребрина Н. Г. Екологічні інновації як інструмент досягнення екологічної безпеки транскордонного регіону / Н. Г. Ребрина // Науковий вісник СХУ ім. Лесі Українки. Міжнародні відносини. – Луцьк : СХУ ім. Лесі Українки, 2013. – № 9 (258). – С. 26–30 (0,42 друк. арк.).
5. Ребрина Н. Г. Напрями розвитку екологічного підприємництва в Україні/ І. С. Скороход, Н. Г. Ребрина // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції : зб. наук. праць. – Випуск XIX, № 4. – Київ : СЕУ ; Рівне : НУВГП, 2013. – С. 206–212. *Особистий внесок здобувача: охарактеризовано пріоритетні напрями розвитку екологічного підприємництва в Україні* (0,31 друк. арк., особисто автора – 0,21).
6. Ребрина Н. Г. Економічні важелі трансферу інновацій в екологічній сфері в умовах євроінтеграції / І. С. Скороход, Н. Г. Ребрина // Науковий вісник СХУ ім. Лесі Українки. Міжнародні відносини. – Луцьк : СХУ ім. Лесі Українки, 2013. – № 10 (279). – С. 196–202. *Особистий внесок здобувача: визначено економічні важелі трансферу екобезпечних інновацій в регіонах України* (0,52 друк. арк., особисто автора – 0,36).
7. Ребрина Н. Г. Екологічно чисте виробництво як фактор сталого екологічно безпечного розвитку регіонів України / Н. Г. Ребрина // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Луганськ, 2014. – №2 (209). – С. 214–217 (0,44 друк. арк.).
8. Ребрина Н. Г. Світовий досвід запровадження екологічних інновацій в промислових кластерах / Н. Г. Ребрина // Науковий вісник СХУ ім. Лесі Українки. Економічні науки. – Луцьк : СХУ ім. Лесі Українки, 2014. – № 3 (280). – С. 25–30 (0,54 друк. арк.).
9. Ребрина Н. Г. Дослідження факторів впливу на еко-інноваційну діяльність підприємств в умовах транскордонного співробітництва / І. С. Скороход, Н. Г. Ребрина // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України : зб. наук. праць / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень». – Львів, 2015. – Вип. 1 (111). – С. 127–131. *Особистий внесок*

здобувача: охарактеризовано фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на екологічно орієнтовану інноваційну діяльність підприємств в регіонах України (0,56 друк. арк., особисто автора – 0,32).

Статті у виданнях, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних

10. Rebryna N. The Development of Organic Production in Ukraine and Poland / N. Rebryna // *Economic and Regional Studies*. – Biala Podlaska, 2015. – Vol. 8, No. 4. – P. 107–118 (Index Copernicus (ICV 4,96), CEJSH, AGRO, BazEkon) (0,86 друк. арк.).

11. Ребрина Н. Г. Инновационный подход к решению проблем экологизации производства / Н. Г. Ребрина // *Экономика и предпринимательство*. – Москва : Ред. журн. «Экономика и предпринимательство», 2014. – № 4, ч. 2 (45–2), (Vol. 8, Nom. 4–2). – С. 582–586 (РИНЦ, Agris) (0,56 друк. арк.).

12. Ребрина Н. Г. Влияние международного сотрудничества на развитие экологически чистого производства в Украине / Н. Г. Ребрина // *Modern Science – Moderní věda*. – Praha, Česká Republika, 2016. – № 2. – С. 83–89. (РИНЦ) (0,48 друк. арк.).

Інші видання

13. Ребрина Н. Г. Сучасні проблеми інвестиційної діяльності прикордонного регіону / Н. Г. Ребрина // *Организационно-экономические проблемы регионального развития в современных условиях : материалы междунар. науч.-практ. конф. молодых ученых, аспирантов и студентов (6–7 апреля 2012 р.)*. – Симферополь : Таврический нац. ун-т им. В. И. Вернадского, 2012. – С. 257–259 (0,18 друк. арк.).

14. Ребрина Н. Г. Роль екологічного фактора в діяльності промислових підприємств України / І. С. Скороход, Н. Г. Ребрина // *Проблеми управління соціально-економічним розвитком України : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. молодих вчених та студентів, 27 квіт. 2012 р.* – Харків : ВБ «Фактор», 2012. – С. 1167–1171. *Особистий внесок здобувача: розкрито важливість функціонування промислових підприємств з врахуванням екологічного фактора* (0,2 друк. арк., особисто автора – 0,1).

15. Ребрина Н. Г. Проблеми розвитку регіонального ринку екологічних послуг в умовах європейської інтеграції / Н. Г. Ребрина // *Динаміка розвитку міжнародних відносин України: історико-еволюційна, економічна, правова : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених, 26–27 квіт. 2012 р.* / за ред. Ф. Г. Ващука, Є. В. Бевзюка. – Ужгород : ЗакДУ, 2012. – С. 230–234 (0,32 друк. арк.).

16. Ребрина Н. Г. Активизация инвестиционной деятельности с целью обеспечения экологической безопасности региона / Н. Г. Ребрина // *Украина–Болгария–Европейский Союз: современное состояние и перспективы : сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф.* – Том 2. – Херсон-Варна : Херсон : ПП Вишемирский В. С., 2012. – С. 273–277 (0,28 друк. арк.).

17. Ребрина Н. Г. Створення технопарку на території міста Луцька / Н. Г. Ребрина, А. О. Грицанюк // Стан та перспективи інноваційно-інвестиційного розвитку міста Луцька : зб. наук. праць за матеріалами II наук.-практ. конф. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – С. 17–20. *Особистий внесок здобувача: розкрито міжнародний досвід використання технологічних парків як ефективного механізму інноваційного розвитку регіону* (0,29 друк. арк., особисто автора – 0,15).

18. Ребрина Н. Г. Екологічна реструктуризація промислових підприємств / Н. Г. Ребрина // Актуальні проблеми і перспективи розвитку економіки України : матеріали наук.-практ. інтернет-конф. молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів (14–15 лист. 2012 р.) / відп. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – С. 196–198 (0,14 друк. арк.).

19. Ребрина Н. Г. Екологічно орієнтована діяльність промислових підприємств як умова забезпечення економічного зростання регіонів / Н. Г. Ребрина // Економічний ріст в умовах державно-приватного партнерства : матеріали III міжнар. наук.-практ. конф., 15–16 берез. 2013 р. – м. Дніпропетровськ / ред. кол.: В. М. Шаповал [та ін.]. – Дніпропетровськ : Вид. дім «Гельветика», 2013. – С. 71–72 (0,12 друк. арк.).

20. Ребрина Н. Г. Досвід країн у сфері розвитку екологічно чистого виробництва / Н. Г. Ребрина // Сучасні наукові підходи до стабільного економічного розвитку та економічної безпеки : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 21–22 лют. 2014 р. // Чернігівський держ. технолог. ун-т. Чернігів : Вид. дім «Гельветика», 2014. – С. 182–184 (0,16 друк. арк.).

21. Ребрина Н. Г. Вплив екологічних інновацій на підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств / Н. Г. Ребрина // Перспективи розвитку економіки: теорія, методологія, практика : матеріали XXI Міжнар. наук.-практ. конф. (25–26 трав. 2016 р.) / відп. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – С. 37–39 (0,14 друк. арк.).

22. Ребрина Н. Г. Формування екологічної інноваційної системи в регіоні / Н. Г. Ребрина // Модернізація національної системи управління державним розвитком: виклики і перспективи : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. 8–9 груд. 2016 р. – Ч. 2. – Тернопіль : Крок, 2016. – С. 187–189 (0,13 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Ребрина Н. Г. Організаційно-економічні засади інноваційного екобезпечного розвитку регіону. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2018.

У дисертації розвинуто теоретико-методичні засади інноваційного екобезпечного розвитку регіону. Розглянуто теоретичні основи екобезпечного розвитку регіону. Розкрито зміст та значення інновацій у забезпеченні екобезпечного розвитку регіону й визначено методичні підходи до аналізу цього розвитку.

Здійснено аналіз передумов інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України. Проведено діагностику сучасних тенденцій і факторів інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України, проведено їх рейтингову оцінку в розрізі часткових індикаторів, зокрема, екологічного, інноваційно-наукового, інвестиційного. Проаналізовано відповідні показники та виконано оцінку рівня інноваційного екобезпечного розвитку регіону на прикладі Волинської області, що дало змогу виявити асиметричність його складових.

Проведено моделювання інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України. Визначено стратегічні напрями інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України з врахуванням європейського досвіду. Обґрунтовано вдосконалення організаційно-економічного механізму інноваційного екобезпечного розвитку регіону й необхідність комплексної фінансової підтримки інноваційних проектів.

Ключові слова: регіон, екобезпечний розвиток, екобезпечні інновації, інноваційний екобезпечний розвиток регіону, організаційно-економічний механізм.

АННОТАЦІЯ

Ребрина Н. Г. Организационно-экономические основы инновационного экобезопасного развития региона. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производительных сил и региональная экономика. – Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки, Луцк, 2018.

В диссертации развиты теоретико-методические основы инновационного экобезопасного развития региона. Рассмотрены теоретические основы экобезопасного развития региона. Раскрыто содержание и значение инноваций в обеспечении экобезопасного развития региона и определены методические подходы к анализу этого развития.

Осуществлен анализ предпосылок инновационного экобезопасного развития регионов Украины. Проведена диагностика современных тенденций и факторов инновационного экобезопасного развития регионов Украины, осуществлено их рейтинговую оценку в разрезе частных индикаторов, в частности, экологического, инновационно-научного, инвестиционного. Проведено анализ соответствующих показателей и оценку уровня инновационного экобезопасного развития региона на примере Волынской области, что позволило выявить асимметричность его составляющих.

Проведено моделирование инновационного экобезопасного развития регионов Украины. Определены стратегические направления инновационного экобезопасного развития регионов Украины с учетом европейского опыта. Обосновано усовершенствование организационно-экономического механизма инновационного экобезопасного развития региона и необходимость комплексной финансовой поддержки инновационных проектов.

Ключові слова: регіон, екобезопасное развитие, экобезопасные инновации, инновационное экобезопасное развитие региона, организационно-экономический механизм.

SUMMARY

Rebryna N. H. Organizational and economic bases of innovative region ecosafety development. – Manuscript.

Thesis for obtaining the scientific degree of PhD in Economical Sciences, specialty 08.00.05 – Development of Productive Forces and Regional Economy. – Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk, 2018.

The aim of the thesis is a theoretical and methodological study of organizational and economic principles of the region ecosafety innovative development and the practical recommendations development for improvement of the mechanism for its implementation.

The thesis developed theoretical and methodological foundations of innovative ecosafety development. The theoretical bases of the region ecosafety development are considered. The content and significance of innovations in providing ecosafety development of the region are revealed and methodological approaches to the analysis of this development are determined. Innovative ecosafety development of the region is defined as a dynamic process of innovations introduction, which involves the implementation of a complex of administrative, organizational, technical and technological, financial, socio-psychological and regulatory-oriented measures aimed at economic growth, increasing the competitiveness of the region, preserving and recreating the quality of the environment, provision of ecological safety of people's lives.

The methodical approaches to the complex analysis of innovative ecosafety development of the region have been improved, which includes the consistent implementation of the stages of its implementation: an analysis of the prerequisites for innovative ecosafety development of the regions; diagnostics of innovative ecosafety development of regions; definition of strategic directions of innovative ecosafety development of regions; control over the implementation and adjustment of the regional development strategy.

The analysis of the prerequisites for the innovative ecosafety development of the regions of Ukraine was carried out. Diagnostics of modern tendencies and factors of innovative ecosafety development of regions of Ukraine was conducted; their rating was assessed in the context of partial indicators, in particular, ecological, innovation and research, investment. The analysis of the relevant indicators and the assessment of the innovative ecosafety development level of the region on the example of the Volyn region was carried out, which allowed to identify the asymmetry of its components.

The modeling of innovative ecosafety development of the regions of Ukraine was carried out. The strategic directions of activation of innovative ecosafety development of regions of Ukraine with considering of European experience are determined. The recommendations for improving of the organizational and economic mechanism for innovative ecosafety development of the region, which is a set of legal and regulatory, organizational, financial instruments, as well as methods and principles, are carried out with the help of an innovative project as an effective direction of attracting financial sources for innovative ecosafety development of the region.

Keywords: region, ecological development, ecosafety innovations, innovative ecosafety development of the region, organizational and economic mechanism.

Підписано до друку 23.05.2018 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Друк на різнографі. Обсяг 0,9 ум. друк. арк. 0,9 обл.-вид. арк.
Наклад 100 пр. Зам. 67. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. (0332) 29-90-65).